

Lahja vseh dan...
Izvedla dnevno...

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Chicago, Ill., petek, 24. avgusta (August 24), 1928. **STEV.—NUMBER 199**

Padanje števila uposlenih delavcev začasno ustavljeno

Tako poroča delavski departament države Illinois.
Chicago, Ill. — Delavski departament države Illinois je za dovoljen položajem v industriji za mesec junij in julij, dasiravno je bilo meseca julija t. l. zaposlenih en odstotek manj delavcev kot meseca julija leta 1927. Padanje vsote, ki se je izplačala delavcem kot meza, je pričela sredaj leta 1923 in zdaj se, da je sedaj začasno ustavljeno.

Letos je bilo v mesecu juliju število zaposlenih delavcev veliko nižje kot leta, v katerem je delavski departament začel zbirati statistični material. Bilo je zaposlenih sedemdeset odstotkov manj delavcev kot leta 1923. In nižje za osem odstotkov kot leta 1922, ki ga je departament vzel za 100-odstotno mero. Od meseca julija 1923 je bila odslužena približno ena šestinka vseh tovarniških delavcev.

Od lanskega leta sem je bilo zaposlenih več delavcev v strojni in kovinski industriji. Ta skupina je pridobila tri odstotke in štiri desetinke odstotka. Tovarne za produkcijo železa in jekla so pridobile 6,8% tovarne, ki izdelujejo potrebščine za avto, pa 27,2% in tovarne, ki izdelujejo stroje in orodje za obdelovanje zemlje, pa 22,2%.

Na drugi strani pa poročajo, da se v povprečju potrebuje manj delavcev ob času žetve kot lani.

Stevilo zaposlenih delavcev se je pomnožilo v kemičnih tovarnah, podjetjih za izdelovanje neopojnih pijac, živeža in obleke.
V trgovini na debelo in drobno je bilo zaposlenih šest odstotkov manj pomočnikov kot pred enim letom.
Glede farmških delavcev pravi departament, da se vse izpremembe kot v tovarnah in poseidca tega je, da se v poljedelstvu potrebuje manj delavcev ob času žetve kot lani.

Rekonstrukcija Kitajske

Mandžurci pripravljani za unijo. Kajšek bo predsednik vlade, Feng pa vojni minister.
Šangaj, 23. avg. — General Ho Jincin, šef generalnega štaba nacionalistične armade, je dejal danes v intervjuju s poročevalci, da se generalissimo Čiang Kajšek kmalu umakne v civilno življenje in najbrž sprejme predsedništvo nove kitajske vlade, dočim "kristjanski" general Feng Juhsiang postane vojni minister. Fengova naloga bo, da organizira pol milijona mož stalne armade, milijon vojakov stare armade pa pretvori v delavske bataljone za razna gradbena podjetja.
Te dni je prišel v Nanking general Hsing Sikič, zastopnik mandžurskega gospodarstva, ki je informiral Kajšeka in druge voditelje novega režima, da je Mandžurija pripravljena stopiti v novokitajsko unijo. Mandžurija bi bila že 22. julija razvija nacionalistično zastavo, toda Japonci so preprečili. Mandžursko ljudstvo si želi miru in komaj čaka združitve čim se omilijo odnosi z Japonako.
Se trije veterani mehiške vojne so živi.
Washington, D. C. — Med bivšimi vojaki, ki so se udeležili vojne z Mehiko leta 1847 so trije še pri življenju. Eden je star 100 let in dva po 97. Četrti je pravkar umrl v Lodi, O., v starosti 102 let. Pisal se je August Markle.

Izgovor mehškega duhovniškega sleparja

Pravi, da ga Mehika zahteva radi njegove vere, ne radi ponarjenih čelov. Se nekaj podrobnosti o katoliški zaroti.

New York. — Robert L. Ratto, ubežni katoliški duhovnik iz Meride, Yucatan v Mehiki, je bil te dni aretiran v New Yorku na zahtevo mehških oblasti, ki ga tožijo, da je ponaredil za 64.000 pezov čekov na račun Pierce Oil Co. Ratto ima biti poslan nazaj v Mehiko. Pri zaslišanju pred zveznim komisarjem O'Neilom je Ratto priznal, da je podpis na čekih njegov, rekel pa je, da ga Mehika ne zahteva toliko radi ponarjenih čekov kot radi tega, ker je tamkaj čital prepovedane maše in agitiral med vojniki proti vladi. Duhoven je bilo prošil, naj ga ne pošljejo nazaj, češ, da ga v Mehiki čaka gotova smrt. Zvezni komisar je odgodel svoj odlok glede deportacije.

Mexico City, 23. avg. — Med dvanajstimi novimi aretiranci v zvezi s atentatom na novoizvoljenega predsednika Obregona je tudi Rafael Enriquez Vidal, 22-letni pravoslovec, ki je zdaj najbolj zgovern in povedal je policiji vse, kar je videl in slišal med klerikalnimi zarotniki.

Vidal je povedal, da je bil povabljen od nune Marije Concepcion Acevedo de la Late in njenih pristaev, naj gre med "mučenike" in plačilo da ga čaka v nebesih. Nuna mu je pokazala slike mnogih katolikov, ki so bili aretirani radi vataških aktivnosti in rekla, da vsi ti ljudje so zdaj svetniki in nebesih in papež jih kmalu kanonizira (oficijelno razglasi za svetnike). On pa ni nič kaj rad hotel biti kandidat za "svetnika".

Dalje je Vidal povedal, da je videl Torala, morilca Obregona, na več sestankih s nuno Concepcion. Toral in Manuel Trejo, ki je preskrbel prvemu revolver, sta se odločila za "mučenika".

Senorita Maria Elena Manzano, ki je bila izvoljena za "svetnico" s tem, da na plesu opraska Obregona in predsednika Callesa v strupu namočeno iglo, je zarotnica Carlota Castro Balde, bivšega vladnega uradnika in vstava v De la Huertovi revolvi proti Obregonu v letu 1924. Balde je zlorabil njeno ljubezen v svoje teroristične svrhe.

Balde je priznal, da je bil on tisti, ki je položil v zadnjem maju bojni vo v zborniško palačo po navodilu nune Concepcion in njene sestre Josefine. "Nuna mu je rekla, da Bog zahteva, da se kongresna palača poruši, da poslanci nočejo spremeniti ustave v prid katoliški cerkvi!"

Cudne arheološke najdbe v Južni Ameriki.

Guayaquil, Ecuador, 23. avg. Carlos Mercado, ki je sedem let izkopal v razvalinah praprebičvalskih bivališč v distriktu Esmeraldas v Ecuadorju, poroča, da je nabral 10.200 izkopnin, med katerimi so napisani slični egipčovski hieroglifom, arabske številke, valjarji za tiskanje slik in ornamentov na glinastih tablicah, kipi s fenikanskimi, grškimi in mongolskimi karakterji, mnogi kipi živali in reprodukcija babelskega stolpa.

272 milijonarjev v Kanadi.

Ottawa, Ont. — Kanada krepko koraka za Združenimi državami v množanju milijonarjev. Danes jih ima 272. Od teh je 18 v provinci Ontario, 91 v Quebecu, 21 v Manitobi, 9 v British Columbij, 5 v New Brunswicku in po štirje v Alberti in Novi Scotiji. Montreal, največje mesto v Kanadi ima 78 milijonov.

ZADEVA GLEDE BROCKWOODOVEGA UČILIŠČA

Akcija se podzvana, ko se dobi poročilo od eksekutive A. D. F.
Chicago, Ill. — Zaslišanje o aferi Brockwoodovega učilišča, katerega ravnatelj je tudi John Fitzpatrick, predsednik Čikaške delavske federacije, je bilo na seji Čikaške delavske federacije. Seja Čikaške delavske federacije je zaključila, da ne podzva me akcije, dokler ne dobi jasne in natančne poročila o aferi.

Strokovna organizirani delavci krišer Amerike soglašajo v tem, da se predloži evidence o tej zadevi in da je William Green, predsednik Ameriške delavske federacije odgovoril, da se popolno poročilo ne more dobiti in da obsadba temelji na strankarskem poročilu podpredsednika Matthew Wolla. Ta je uvedel preiskavo, ne da bi obvestil Brockwoodovo delavsko učilišče v obtožilo. Kakor hitro so bile obtožbe pridobene v časopisju, je A. J. Muste, dekan Brockwoodovega učilišča, izjavil, da so nerazsične. Iz obtožb je prozorno, da na učilišču uče doktrine, ki ne soglašajo z Ameriško delavsko federacijo. Uče atezkem za preležajo prosovjetske demostetracije na campusu.

Na seji Čikaške delavske federacije sta debatirala o stvari William Absolon, unjanski pleskar in bivši dijak na Brockwoodovem učilišču, in Tom Tippet, unjanski ruder in učitelj ekonomije na Brockwoodovem učilišču.

Razprava je pričela, ker je Absolon zahteval, da se da prilika obtožiti učilišče. Fitzpatrick se je strinjal, toda stvar je odločil, da pride Tippet na sejo in odgovarja na obtožbe.

Absolonove obtožbe so bile tako pobarvane in semintje tako krivične, da niso napravile vtisa, ki ga je pričakoval. Med temi obtožbami so bile take, ki so govorile, da kadar se govori na učilišču o odborikih Ameriške delavske federacije, da učitelji pravijo, da so kruki in delavski fakirji, da je učilišče praznovalo prvi majnik s sovražnimi govori proti Ameriški delavski federaciji.

To je povzročilo, da je Fitzpatrick izjavil, da je prvi majnik delavski praznik ameriškega izvora, da je govoril dne 1. maja pred delavsko organizacijo, ki ni pridružena Ameriški delavski federaciji in da bi se moral prvi majnik obhajati kot delavski praznik.

Tippet je popravil številne napake, ki jih je napravil Absolon. Razložil je tudi, kako napadno je tolmachi besede in vzkliki, ki jih je slišal v Brockwoodu. Razložil je namene Brockwooda v teku njegovega devetletnega obstanka; da se na njem izkazuje dijaki iz delavskih vrst, ki imajo inteligentno podlago za vero v delavstvo in program, ki je koristen delavskemu gibanju. Razložil je razliko med odgovornimi izjavami fakultete in vzkliki dijakov, od katerih so nekateri konservativni, drugi radikalni.

Absolon ni odgovoril. Fitzpatrick je zaključil razpravo z besedami, da ostane v Brockwoodovem učilišču, kot je bil od začetka, dokler Ameriška delavska federacija ne odredi nekaj drugega. Izjavil je, da eksekutiva Ameriške delavske federacije ni ravnala pravično z Brockwoodom.

Agitiranje za "Prosveto"

Hrvatski delegat, poslan v Berlin, ostal na Dunaju

Dr. Pernar, ki je nesel krogo v telesu na kongresu parlamentarcev, je med potjo zbolel. Velika konfuzija na kongresu.
Berlin, 23. avg. — Kongres interparlamentarne unije, na katerem se je sešlo okrog 500 zakonodajalcev iz 37 dežel, je bil danes otvorjen v Berlinu v krkih velike konfuzije. Unija se bo morala baviti s problemi mnogih delegacij, ki zahtevajo predstavništvo zase in pobijajo tekmojuče delegacije iz istih dežel. Take delegacije so iz Jugoslavije, Italije in Egipta.

Jugoslavija ima dve delegaciji: eno, ki govori v imenu skupščine v Belgradu in drugo, ki prihaja v imenu protiskupščine v Zagrebu. Zadnje predstavlja samo en delegat. Drugi, dr. Pernar, ki je bil 20. junija obdretjen v jugoslovanski skupščini in ki še danes nosi kroglic v svojem telesu, je med potjo zbolel in ostal na Dunaju. Zdravnik mu je odredil mir, kajti vsako razburjenje mu lahko povzroči smrt. Dr. Pernar je bil našel poslan od hrvatske kmetijske stranke, da na medparlamentarnem kongresu demonstrira, kakšne razmere vladajo v jugoslovanskem parlamentu.

Delegacija italijanskih anarhistov zahteva, da kongres prizna delegatov fašistične stranke v Italiji, ker ne zastopajo ljudstva. Dalje je tukaj delegacija poslancev razpuščenega egiptovskega parlamenta, ki vztraja, da zbornica še postoji in oni so edini pravi zastopniki egiptovskega ljudstva. Ameriška delegacija sestoji iz dveh senatorjev in sedem kongresnikov.

Na programu kongresa so točke: parlamentarni sistem, preiseljevanje, pravice in dolžnosti držav, razoroženje, kolonijalni mandati, narodnostne manjšine in razna ekonomsko-financijsna vprašanja.

Nogovičarska delavska v gladovni stavki

Aretrirana je bila sedemkrat pred tovarno Allen A kompanije.

Kenosha, Wis. — Martice Hudson, 18-letna nogovičarska delavska, je na gladovni stavki v okoljini ječi Kenosha. Aretrirana je bila pred tovarno Allen A kompanije, ki je izprla svoje delavce že v mesecu februarju. To je bila njena sedma aretracija. Pri šestih prejšnjih aretracijah je bila izpuščena na prosto. V tem dolgotrajnem boju med trmoglavjo kompanijo in zavednimi delavci je bilo izvršenih 600 aretracij. Toda niti ena aretrirana oseba ni bila kaznovana zaradi katerega prestopka. To je jasen dokaz, da policija aretrira svojevoljno ljudi, ne da bi krili kakšno postavo, kar je seveda nepostavno.

Martice Hudson je mislila, da je prišel čas, da se ustavi samovoljno postopanje policije in ni hotela položiti poročstva. Zato je pričela s prvo gladovno stavko v Kenoshi. Ljudstvo v Kenoshi je tako godrnja zaradi despotične vlade Nash Motor kompanije v Kenoshi. Ta aretracija pa napravi mero polne.

Organizacija pletenarskih delavcev podpira svoje člane, da tožijo policijo, ako jih aretrira na nepostaven način in svojevoljno. Procedura proti takim aktom prične ta teden.

Italijanski konzulat v Belgiji bombariran.

Bruselj, Belgija, 23. avg. — V prejšnji noči se je razstrelila bomba v italijanskem konzulatu v Liegu. Eden sluga je bil lahko ranjen. Konzula ni bilo doma.

DIJAKINJE V VLOGI NAVADNIH DELAVK

Šest tednov so preizkušale delo v industriji in site so ga do grla.

Chicago, Ill. — Kako morejo živeti delavske v Chicago z zaslužkom \$12.63 na teden, vprašujejo zdaj vseučilišne študentke z 21 učilišč, ko so preizkušale delati v industriji šest tednov. Te študentke so prišle v zapadno metropolo vesele, zdrave in dobre volje. S sabo so prinesele dobre čevlje in obleke. In take so še iskale delo v industriji. Dobile so ga kmalu, kajti obledene so bile čedno in bile so inteligentne.

Za te študentke je to bila najbolj revolucionarna preizkušnja v njih življenju. Dasiravno industrijski državni zakon določa deset ur dela dnevno, je ena študentka, ki je delala ponoči v knjižovnicni W. F. Hall Printing kompanije, delala po dvanajst ur ponoči.

Pri Grisby-Grinow-Hinds Radio kompaniji se dela regularno po deset ur. Čezurno delo je zelo v navadi.

Na učilišču so jih učili, da ima skoraj vsaka korporacija blagotajnski departament, ki se zanima za bodočnost in zdravje delavcev. Pri praktični preizkušnji so pa doživle, da malokatera korporacija ima sploh tako napravo. Poročila so pri tej preizkušnji, da jih podjetniki samo ne izkorlačajo, ampak se poslužujejo za tikov. V Grisbyjevem podjetju, kjer je uvedeno skupniško delo od kosa, ne zvijačo mende, kadar se delavska privadi delu, ampak jo dodele drugemu delu.

Kompanija, ki izdeluje pešono koruso, polito s sirupom, ki je poznana v trgovini pod imenom "Crackerjack", zahteva od delavk, da podpisajo pogodbo politega kulka in se tako izredajo proti delavski strokovni organizaciji. Ždi se, da pri Floralheim Shoe kompaniji družba sama kontrolira unijo in ne unija kompanije. Da se odpravijo nepotrebna vprašanja, se delavska odsvolvi.

Za kruh, maslo, sladoleh in kolačke ni treba večini učiliščnih študentk veliko trpeti, kadar so doma ali v šoli. Zdi jih pa stresa mraz, kadar se spominjajo čikaških mezd. Pri Fine Tone Lampshade kompaniji je uvedeno delo od kosa. Večinoma delajo pri tej kompaniji zamorske delavske, ki zaslužijo od \$5.60 do \$7.00 na teden. Delati morajo 48 ur v tednu. Pri American Lampshade kompaniji je ravnotako. Najboljši zaslužek je še v Grisbyjevem podjetju za izdelovanje radija. En teden je tedenski zaslužek znesel \$28, ker so morale delavske poleg regularnih tedenskih delavnih ur, ki znašajo 55 ur v tednu, opraviti veliko čezurnega dela. Druge teden so zaslužile pod \$20. Hall Printing kompanija je plačevala po 28 centov na uro.

Povprečno so študentke zaslužile po \$12.63 na teden. Poročile so, da veliko delavk, s katerimi so prišle v dotiko, nimajo skrbeti le zase, ampak morajo pomagati še prehranjevat svoje mlajše brate in sestrice, nekateri pa svoje za delo nesposobne može ali pa starše. Ko so študentke dokončale svojo preizkušnjo, se strinjajo z besedami, ki jih je izrekla delavska v tovarni National Biscuit kompanije: "Moj bog, kakšen pekel je življenje!"

Kitajski delavec ni našel prosperiteta.

Chicago. — Kitajski delavec po imenu Ko Fuk in stanujoč na 3843 No. Michigan ave., se je v eredo ustrelil.

Zvit jugoslovanski slepar bo drugič izgnan

Prijela ga je čikaška policija. — Izdal je se je za avstrijskega plemenitaka. Martin Sikič je ba je njegovo pravo ime. Bil je kralj sleparjev.
Chicago, Ill. — Martin Sikič, avstrijski "plemenitak", ki se je pri sleparstvu izdeljenikov posluževal starega roba, kadar je izvajal svoje sleparske kosaške poteze, je zopet v okoljini ječi in čaka na deportacijo še drugič.
Ko so nedavno izdeljeniki uradniki izvedeli, da so bili hrvatski izdeljeniki, ki so se nameravali iz Garyja vrniti nazaj v stari kraj, obleparjeni na velikomestni kosaški način, so vedeli, da je Sikič nekje blizu, toda kje?
Da je bil Sikič prijet, gre hvala detektivskima lajtnantom Maurice Byronu in James O'Brienu, ki poznata velikomestne kosaške tako dobro kot blagajnik na banki ponarejen denar.

Detektiva sta bila na vozu cestne železnice, ko sta v notranjem mestu zagledala trojico, ki se njim je zdela spama. "Ali vidiš onega črnokoga človeka?" je rekel O'Brien svojemu tovarišu. "To je še star znanec. Posebno njegov pogled mi je znan."

Trenotek kasneje so bili val trije osumljenci povabjeni, da gredo na kratek obisk na policijsko postajo. Pregledali so zapisknike in Sikič je bil kmalu identificiran, dasiravno se trdil, da je George Marsa njegovo ime in da živi v Garyju, Ind.

"Da," je rekel mr. Smith od izdeljeniškega urada. "Tega fanta še iščemo več kot leto dni, odkar je iz Kanade prestopil mejo v Detroitu. V Jugoslaviji je bil deportiran dne 1. aprila 1926, ker je bil dvakrat obsojen zaradi sločin in prejel je več kot leto dni zapora."

Sikič je na prvi kosaški način sleparil svoje rojake Hrvate. Nastopal je najraje kot plemenitak, ki je prišel v denarne zadrege in ima velika posestva v starem kraju. Priporočil je nevrednemu hrvatskemu delavcu, da naj dasta denar skupaj v robec, kajti za to dobroto ga bo bogato napačlal, ko pride v stari kraj. Da štirni dokaže, da mišlji poštono, je dal svoj denar v robec. Od štirve je zahteval, da stori isto. Robeca sta se skupaj zvala in dala hraniti štirvi. Ko je štirve kasneje odvzela robca, ni našla drugega v njima kot zrezan in nastrojen čamnikski papir. Poročila o Sikičevih sločinah so ravno tako dolga in obširna kot poročila o volilnih sleparjih.

Sikič je po rojstvu Hrvat in sleparil je izdeljenike iz balkanskih držav od leta 1917. Ponznan je kot kralj vseh sleparjev, njegova specialiteta je bilo yelemestno kosaštvo. Aretriran je bil dne 29. avgusta leta 1923 v Mblinu, Ill. Od tam so ga izročili v državo Iowa, kjer je na kosaški način osleparil svojega rojaka za \$4,614, ki jih je njegov rojak prihranil po večletnem mukotrpnem delu. V kaznilnici Fort Madisona je sedel več kot leto dni. V Pittsburgu je bil obsojen leta 1919 na trideset dni zapora in \$25 denarne globe.

Izseljeniške oblasti so mislile, da so se ga rešile za zmerom, ko je bil deportiran v letu 1925 s parnikom "President Harding." toda Sikič je vedel, da je v Ameriki veliko njegovih nevednih rojakov, ki se dajo lahko osmukati za denar. Vrnil se je v Kanado in v Detroitu je smuknil čez mejo zgodaj spomladi leta 1927.

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Narodna: Zedinjena država (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$2.00 na pol leta; Chicago in Cincin \$7.50 na leto, \$2.75 za pol leta, in za inozemstvo \$9.00.

Naslov za vse, kar ima stik s letom:

"PROSVETA"

1857-63 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju n. pr. (June 30-1928) polag valoga izena na naslovu spremeni, da vam je a tem davcem potekla naročilna. Ponovito je pravilno, če se vam ne ustavi list.

KRIVIČEN DAVEK OVIRA POLJEDELSTVO IN POGANJA FARMARJE V BANKROT.

Ali bo obdavčenje v interesu kapitalističnega industrializma naraščajoče izjemalo ameriške farmerje toliko časa, da bodo farme skoraj konfiscirane ali opuščene? To je vprašanje, ki ga je prečital Eric Englund, uradnik v poljedelskem departmantu na virginjski univerzi. To vprašanje je bilo preje zastavljeno v nekem listu glede davkov v razmerju do poljedelstva. Odgovori so bili potrjevalni. To pomeni, da bodo Združene države sledile drugim imperijom, ki so zadržali poljedelstvo v interesu mestne plutokracije.

Englund izjavlja, da največji del vseh davkov v Združenih državah iztirjajo lokalne enote — okrajji, mestni in školski okrajji itd. Od teh davkov odpade približno osemdeset odstotkov davkov na lastnino, kateri je lastnik lahko izogne, posebno, ako lastnik lastuje nedotakljivo lastnino ali pa osebe, ki prejemajo visoke plače. Farmer se pa ne more umakniti davkom in tudi se njim izogniti. On naglašja, da se dobrote tega lokalnega obdavčenja stekajo v moderni industrijski in komercialni razvoj.

Englund pravi dalje, da se je davek na farme od leta 1914 do leta 1922 povziral za 126 odstotkov. Leta 1927 je davek naložen na farme bil dvakrat in pol tako visok kot leta 1914. Davek se je povziral za 153 odstotkov.

Englund navaja tudi zglede iz Michigana, Indiane, Arkanzasa in drugih držav, da gre za davke, ki so petina do ene polovice od najemnine na farme. In davki na farme se vedno počasi naraščajo.

Ako bi industrijska podjetja plačevala od svojih podjetij davek po ceni, ki jo same določajo, da so vredne, kadar določajo mero za profit v odstotkih, tedaj bi bil davek na farme zelo nizek.

O železnicih trdijo železniški magnatje, da so vredne 24 milijard dolarjev. Ali železniške kompanije plačujejo davek od njih lastnine od te vrednosti, ki so jo določili, kadar trdijo, kako visok mora biti dobiček železniških družb? Najbrž ne!

Čikaške nadulčne in ulične cestne železnice so baje vredne sto milijonov dolarjev. Tako je bilo čitati nedavno v čikaških dnevnikih. Vprašanje je pa pred nami: Ali te čestne železnice plačujejo tudi davek od sto milijonov dolarjev vrednosti?

V kapitalističnem gospodarskem sistemu se lahko industrializem razvija le na račun farmerjev. Industrializem računijo z dejstvom, da so farmerji najbolj in najbolj konservativni podporniki kapitalističnega sistema blagovne produkcije in distribucije. Ako se kje dogodi, da farmerji prično malo godrnjati, in zahtevajo zakone sebi v korist, tedaj jih dnevno časopisje, ki je pod kontrolo privilegiranih privatnih interesov, takoj zastraši, da so takli zakoni socialističnega izvora. To zadostuje. Takoj se farmerji izpremenijo v konzervativce in odnehajo od svoje zahteve, mesto da bi razmišljali, ako so zakoni koristni ali škodljivi zanje.

Zakaj? V svoji nevednosti si farmerji domišljajo, ako pridejo socialisti na krmilo, jim bodo vzeli farme, ki že danes niso več njih lastnina, ampak prihajajo počasi, toda sigurno, v last privilegiranih industrijskih in finančnih interesov po gospodarskih zakonih, ki učinkujejo v kapitalističnem gospodarskem sistemu blagovne produkcije in distribucije.

Farmerji ne morejo zapopasti, da so delavci, posebno razredno zavedni delavci, ki se bojujejo za odpravo mezdne sužnosti, odpravo kapitalističnega gospodarskega sistema in uvedbo socialističnega gospodarskega sistema, njihov naravni zavezniki. Farmerji celo vidijo v organiziranih delavcih svoje sovražnike, ker zahtevajo socialne zakone, boljše šole in mezde. Mesto da bi se bojevali z njimi vred proti kapitalizmu, pa podpirajo kandidate starih političnih strank, ki sta glavni podpornici kapitalističnega gospodarskega reda.

Tudi o farmerjih se lahko reče, da je seveda njihov največji sovražnik neveda.

Letos so predsedniške volitve in farmerji imajo priliko pokazati, da so se iz izkušenj preteklih let toliko naučili, da zapopadejo, da od kandidatov starih političnih strank nimajo pričakovati nič dobrega in koristnega zase, s tem, da glasujejo za kandidate socialistične stranke.

VESTI IZ NASELJIN

V združenju je moč!

Cleveland, O. — Kdor redno čita Prosveto, mora priznati, da je list eden najboljših med Slovinci v Ameriki. Ako čitate druge slovenske liste, bomo opazili, da noben ne prinaša tako zanimivih vestí z delavskega gibanja kot Prosveta. Vsi moramo biti ponosni na naš list, ki ga izdaja največja slovenska organizacija v Ameriki. Kdor se ni naročil, naj postane, kajti s tem bo koristil sebi in vsem delavskemu gibanju.

Nekateri listi arditno napadajo naš list in organizacijo, odkar se je ustanovila. Ali naj mi to mirno gledamo, ko skušajo nasprotniki z lažni in demagogično uničiti našo organizacijo? Bratje in sestri, naša dolžnost je, da agitiramo in razširjamo naše glasilo povsod in ob vsaki priliki. Člani SNPJ bi ne smeli podpirati listov, ki bližajo našo organizacijo, če ji hočejo ostati lojalni.

Med organiziranimi delavci se je pojavilo gibanje za šesturni delovni in pet dni dela v tednu. Zahtevajo tudi, da se delo od kosa odpravi. Delavcem, ki delajo pri New York Central železnici, priporočam, da pristopijo v unijo. V združenju je moč, čeprav nekateri ljudje s puho glavo nastopajo proti vsaki združitvi. Že Karl Marks je pred več desetletji izrekel pomembno besedo: "Delavci vseh dežel, združite se!" Čimbolj se delavstvo organizira, bodisi v političnih ali v strokovnih organizacijah, tem večja je njegova sila in moč. Ako so delavci solidni in organizirani, je njihov boj proti kapitalističnemu izkoriščanju lahek in uspešen.

Nekateri delavci dožlje voditelje v svojih organizacijah, da ne delajo prav in jim pripisujejo vse napake, ki so storjene v delavskem gibanju. Ti kritiki je malokrat priznajo, da so tudi sami krivi, ker so pri volitvah glasovali prav za tiste voditelje, katere potem kritizirajo.

Pred nami je vroča volilna kampanja. V jeseni bomo volili predsednika in druge visoke uradnike. Koliko delavci store v tej volilni kampanji za kandidate, ki zastopajo koristi delavskega razreda? To je važno vprašanje, katerega bi ne smeli ignorirati. Kako bo delavstvo razumelo pomen združenja in solidarnosti, bodo pokazale jesenske volitve.

Anton Mravič.

Ne pozabite na "Savin" piknik v nedeljo.

Chicago, Ill. — Torej, da ne pozabite priti v nedeljo na Sterninjeve farme v Willow Springsu, kjer bo piknik ali vrtna veselica soc. pevskega zbora "Sava". Sezona piknikov ali veselje v prosti naravi se bliža h koncu in porabimo še ta čas, kolikor ga nam narava in vremenski bogovi dovolijo v svrhu zabave v prosti naravi. Nikomur ne bo žal, kdor se bo udeležil tega piknika, kajti zabave v vseh ozirih bo dovolj za vsakogar, posebno pa še za mladino, malo in veliko. Vstopnine ni nikake in vsakdo bo dobro došel, kdor se bo hotel z nami bavavati. Za vsakovrstno postrežbo bo najboljše preskrbjeno.

Veselični postor pri Sterninju je vsakemu rojaku v Chicagu že dobro poznan, in gotovo vsakdo ve, kako je najlažje priti tja; kdor pa ne ve, naj se posluši tele poti: Vzemite "street car" do Archer Ave., tukaj vzemite "caro" do "City Limit" ali Cicero Ave. in Archer Ave. Na postaji je najboljša, če vzamete "round trip ticket" do "Red Gate Stop" in peljete se s "caro", ki vozi v Joliet; ne vzemite "Willow Springs car", ker potem bi morali hoditi nekako tri milje pet do Sterninjevega vrta. — "Joliet car" se ustavi ravno pri vvhodu v Sterninjeve vrta. — Da se vidimo na pikniku "Sava". — P. O.

Seja soc. kluba. Pittsburgh, Pa. — V nedeljo 19. t. m. smo imeli sejo kluba JSZ, katera je dobro uspela. Na tej seji smo dobili 5 novih članov, ki so objavili, da bodo pomagali naš klub jačati in bodo agitirali za našo stvar. Jaz se našim novim članom lepo zahvalim in bom za naš klub storil kar je mogoče. Naša prihodnja seja bo prvo nedeljo, 2. septembra ob 2. popoldne. Člani in simpatizanti, udeležite se naše bodoče seje!

Anton Chater, tajnik kluba. Proslava desetletnice. Carlinville, Ill. — V Prosveti je bilo poročano, da se proslava desetletnice društva vrši v prosti naravi. To smo sedaj spreminili in proslava se vrši pri bratu Pitt Golzatu, na severni strani, ko prekaršite progo Chicago & Alton železnice. — Veselični odbor.

Se nekaj o preiskavi laskanske abortivke stare

Mrliškoogledna porota odredila, da morata zdravnik in babica ostati v zaporu. La Salle, Ill. — (Izvirno Prosveti.) — Dne 18. avgusta je mrliškoogledna porota zaključila, da morata dr. Joseph B. Moran in bolničarka Mary Bowers ostati v zaporu do rednega zasedanja veleporote, ki pride v oktobru, nakar se formalno obtožita umora prve vrste. Porotstva za nju ni. Vera Kubera, dekla Mary Bowers, je tudi pridržana obtožbi, toda lahko se izpusti na prosto proti porotstvu.

Mrliškoogledna preiskava glede okolnosti smrti Tilde Hartel, 20-letne Slovence, na kateri sta dr. Moran in Mary Bowers izvršila kriminalno operacijo 2. julija t. l., je trajala dva dni. Zaslhani so bili dr. Moran, bolničarka in babica Mary Bowers, Vera Kubera, pokojnič oče Mihael Hartel, pokojničina sestra Frances Hartel in bolničarčin soprog Patrick Bowers poleg policajev in zdravstvenih uradnikov, ki so zbirali dokazilni material.

Dr. Moran je priznal operacijo, vtraja pa, da si je Tilda Hartel že sama skušala odpraviti plod z jemanjem nekakih tablet in on je bil primoran nekaj storiti. Odločno je zanikal vse druge slučaje takih operacij. Mis Hartel mu je plačala \$75 in \$40 je dal svoj bolničarki Mary Bowers. Bolničarka je povedala več. Rekla je, da je dr. Moran izvršil pri njej v kuhinji po dve ali tri take operacije vsak mesec in za nekatere je prejel do \$250. Vaz detetca, ki so bila po sili rojena, so bila sezgana v njeni peči. Dekla Vera Kubera je pričala, da je držala Tildo Hartel za roke med operacijo. Zapovedek, ki so ga spravili iz nje, je bil dolg štiri palce. Oče Hartel je dejal, da ni on prav nič vedel o stanju svoje hčere — in šele pred dvema dnevoma je prvič slišal zakaj je umrla Tilda. Isto je izpovedala njena sestra Frances. Sestra je komaj toliko vedela, da je Tilda hodila z dvema fantoma, ni pa glede tega slutila nič slabega.

Lasallski listi poročajo o aferi na dolgo in široko. Generalni štrajh v Rigi. Riga, 23. avg. — Okrog 4000 delavcev v Rigi je včeraj stopilo v protestno generalno stavko, ko je vlada velela zapreti glavne stane šestih delavskih komunističnih unij. Komunisti se tujka nazivajo socialisti levčarji, odkar je komunistično ime prepovedano. Bila je tudi bitka s policijo in 400 stavkarjev je bilo aretiranih. Naval na unije je bil izvršen pod pretvezo, da so unije prejele \$50.000 iz Moskve.

NAROCITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENC!"

Knjigo "Ameriški Slovinci" izdala naša organizacija. Knjigo je napisal profesor J. S. F. ...

Flomo iz Ljubljane

8. avgusta 1928. Pred tremi tedni je prigrmel k meni na vrt moj morostarski prijatelj: "Jože, strašno je to, grozno. Cel svet se bo zgrušal nad Jugoslovijo! Kaj praviš pa ti?" Nisem mu koj odgovoril. To ga je razburilo in začel je se hujsati: "Veš, aram me je, da sem Jugoslovian. Veš, oba sta mrtva: Pavle Radič in dr. Basariček; trije so ranjeni in Bog ve, kaj bo z njimi. Taka sramota pred kulturnim svetom! Groza, strašno!" Ko sem se mokal, je kar besnel: "Jožet! Ne poznam te skorj več! Kakšen pa si? Po-vej! Govori! Strašno! Grozno! Poslance ustreleti, ubiti, in kar zapored dva, smrtno raniti tri..." Ustavil sem njegovo beanje: "Prijatelj — sem dejal — razumem tvojo razburjenost, samo zdi se mi, da se ne razburjaš prav..." "Kaj? Kako? Kako, da se prav ne razburjaš?" "No, no — sem ga mnil — dejal bi, da je strašno to, da sta dva človeka mrtva in da sta dve družini brez rednika in kopa otrok brez očetov — strašno je, da se ljudje med seboj pobijajo — ali: v 4 letih svetovne vojne se je še vse bolj ubijalo in kralo in morilo. Tisti, ki se danes zgražajo, češ: kaj bo svet rekel, ker je v Belgradu padlo dvoje življenj, tisti so v letih 1914-1918 hvalili hrabre junake, ki so veliko ljudi pobili, postrelili in pokali... Tisti se nipo vzmirljali, ko je ničvreden morilec ubil pacifista, velikega človeka Jausresa; ali tedaj, ko je padel ljudski tribun na Dunaju Schuhmeier, ki ga je ustrelil brat vodje krščanskih socialistov Kunzeha, ali ko so ubili fašisti Mateotija v Rimu. Takrat ni bil "ugled njih države na koki." Ne prijatelj — umor je obsejal, ali ne radi tega: "kaj bodo ljudje rekli", ampak zato, gadelj, ker je vsako krivico obsojati in — umor je strašno krivica na bližnjiku."

"Imaš prav, Jože — prav imaš! Pametno govoriš," me je prekinil prijatelj. "Ne smenilvi se za njegovo prerjevanje, sem nadaljeval: "Veš, kapitalistična družba grmadi krivico na krivico. Radi obogatitja krajevo, goljufajo, more, oneščajo... radi predpravice, ki jih daje ljudem bogastvo, se gode drugim krivice... morilec v Beogradu Puniša Račić je iz vrste tistih, ki bi radi brez dela dobro živeli. Zapeljalo ga je napačno razumevanje politične borbe in posledica eto: umor. Nič ne pomaga jamrati. Delati moramo na izpremembi obstoječega reda v človeški družbi. Vzroke moramo odstraniti, potem bo vse drugače."

Zopet me je prekinil moj prijatelj: "Prav imaš Jože, prav — globoko ali jo urezal. Oprostí, moram o vsem tem razmišljati. Prav imaš, prav!" Podal mi je roko in globoko premišljujoč je odšel iz vrta. Pozdravlja Vas — Jože iz Morosta.

Hassell se kliče na pomoč? Chicago. — V sredo zvečer je radiopostaja na Edgewater Beach hotelu slislala komaj slisen signal približno 24-meterske valovne dolžine, ki je dolžina Hassell-Cramerovega monopla "Greater Rockford", ki se je zadnji nedeljo izgubil nekje v severnih puščavah na poletu v Stockholm. Signal je petkrat ponovil črko "R" in potem je dal črko "D", kar je Hassellov signal. Isti signal sta dobila tudi dva amaterja v Chicagu. Iz tega se sklepa, da se letalca nahajata nekje na ledu v Grenlandiji ali na otoku v bližini Kanade. Pripravljajo se razne pomožne ekspedicije. Parniki, ki iščejo po severnem Atlantiku in ob kanadski ter grenlandski obali, poročajo, da ni nikjer sledu za letalcom. Ameriški carinski parnik "Marion" se opustil iskanje.

OPAZOVANJA

Bog živi dr. Korošca!... Včasih so bili ameriško-slovenski socialisti obdolženi da so prodali Gorico, Istro, Boko in Trst. Ker so ameriško-slovenski socialisti vodili mirovno konferenco v nepozabnem Versailles, kjer se je sklepal kraljstva kupčija o Trstu in domači prsti, seveda ne morejo dokazati, da je bila obdolžitve bunkum. Prodali so Trst, pa je! In za Judežev denar so potem kupili ameriške Brezje.

Kraljevina Jugoslavija pa je danes tako srečna, da ima slovenskega jezuitkega duhovnika dr. Toneta Korošca na čelu svoje vlade. Bog ga živi! On je prvi slovenski premijer!

V roke so mi prišle zagrebske "Novosti" z dne 3. avgusta t. l. in čez vsq prvo stran je debel naslov: "G. Predavec težko obtožuje dra. Korošca." Kaj pa je naredil slavni Korošec? Well, v poročilu, ki pokriva skoro celo prvo stran, je rečeno, da je gospodine Juraj Predavec, podpredsednik hrvatske kmetске stranke, na seji poslancev kmetско-demokratske koalicije v zagrebski sarnobnici povedal, da se je leta 1924 razgovarjal z dr. Korošcem o političnem položaju v Jugoslaviji in dr. Korošec mu je v tem razgovoru rekel: "Jaz vidim, da mi tukaj ne bom mogli živeti. Tako ne mo-

remo iti dalje. Mi smo vendar kulturni narod. Mi se v tem ne moremo najti. Dokler smo bili na Dunaju, sem lahko prišel tja kot predstavnik tmelega naroda. Lepo sem se poklonil, prošil in nekaj sem dobil. Tukaj pa, če pridem, se poklonim in prošim, mi stopijo na vrat. Mi smo popolnoma dva sveta. Moje mnenje je, da je za nas Slovence edini izhod, če gremo v Italijo."

Nato je dr. Korošec pojasnil svoje mnenje takole: "Slovenec nas je podgrudil milijon. Pol milijona je v Italiji in milijon v Jugoslaviji. Da bi ono polovico milijona Slovencev dobili k nam, na to ni mogoče misliti. More se pa pomisliti, da mi gremo lahko v Italijo pa si z našimi zvezami z Vatikanom lahko izvojujemo avtonomijo in tedaj bomo vsaj živeli kot kulturni narod."

Well, dr. Tone Korošec ni socialist. To je fakt, ki ga ne zanika nihče. Dr. Tone Korošec je duhoven in vodja slovenske klerikalne stranke v stari domovini in danes premijer Jugoslavije. To je tudi fakt, ki ga ne zanika nihče. Kaj potem? Kje je sever, kje je jug in kje so protinožci? Mar ni od Ljubljane do Rima prav tako daleč kakor je od Rima do Ljubljane?

Bog živi dr. Korošca, ki je prvirvi slovenski premijer Jugoslavije!

Demokratske naprave Razvoj zračne pošte

Trgovska aviatika v Združenih državah se razvija z izredno brzino. Pred kakimi desetimi leti je prvi poštni aeroplan začel prenašati pošto med Washingtonom in New Yorkom. Danes aeroplani, ki prenašajo pošto, prelete 25,000 milj dnevno. Skoro vsako važno mesto v Združenih državah se nahaja ob poti ene izmed dvaindvajsetih zračnih prog, ki so v obratu.

Ko je vlada spojila vsa važnejša mesta potom zračnih prog, se je sedaj odločila iti preko svojih kontinentalnih mej, da stopi v zračno zvezo s svojimi zunanjimi posestvi. Dne 2. julija je poštna uprava razpisala natečaj za prog, ki bi spajala sedanjo zračno poštno mrežo s Panamskim kanalom in z Portorikom. To je prvi korak v razvoju zračne poštne službe, ki bi objemala vsa Ameriko. Kongres je v svojem zadnjem zasedanju odobril ustanovitev panameriške zračne pošte, ki bi se oddajala v zakup kontraktorjem za kveščemu \$2 na miljo. Dosedaj so tri trgovske aviatične družbe predložile svoje oferte v tem zmislu. Linija do Kanalake zone se bo nahajala po poti Havana (na Kubi), Merida (Mehika), Belize (Britski Honduras), Tegucigalpa (republik Honduras), Managua (Ncaragua), San Jose (Costa Rica) in Cristobal (Canal Zone). Promet se bo vršil sedemkrat na teden. Proga za Portoriko gre od Key West (Florida) do Havane. Santa Clara, Comaguey in Santiago na Kubi, Port-au-Prince (Haiti), Santo Domingo (v istoimni republik) in San Juan Portoriko).

Poštna uprava se nadeja, da bo kmalu otvorila zračno poštno linijo za Montreal in Kanadi in za Mehiko. Končni cilj poštne oblasti je spojití ves ameriški kontinent po račnih progah, ki se bodo raztezale od Quebeca v Kanadi proti jugu do rta Cape Horn od najbolj južni točki Južne Amerike, in tako nadovezati vse ameriške države in skoraj vsa važnejša mesta v Novem svetu. FLIS.

Kako je v peklu? Zamorski pastor zbranim vernim ovčicam: Kako naj vam predočim pekel, bratje in sestri? Ali ste morda že videli, kako teče taljnoro železo in jeklo? No, in to tekočino jedo v peklu namesto sladoleda. dem, da je to Alahova kaznen. Danes so dizamije polne vernikov, ki prosijo Alaha, naj se ne jezi na hudobnega Kemala in naj odpravi sneg, ki je gotovo prišel kot božja kazni!

Vesti iz Jugoslavije

BOJKOT OPOZICIJE.

Kmetško - demokratska koalicija sklenila, da se bori proti vladi. — Deklaracija kmetško-demokratske koalicije. Geslo: za prenoje državo enakosti in svobode.

(Ljubljana.)

Dne 2. avgusta.

Celokupna opozicija v Jugoslaviji je večer v Zagrebu na slovesen način proslavila svoje mišljenje in svoje stremljenje. Vsi predstavniki prečanov in ostalih nezadovoljnih političnih skupin so se zbrali v Zagrebu, da manifestirajo za svoje ideje in pokažejo veselbarkemu hegemonizmu v Beogradu svojo trdnost in neupogljivost. Vse izraz svoje gorenje proti novi vladi, dr. Korošičevi vladi, pa se vidi v njihovi resoluciji, odnosno deklaraciji, ki je bila od predstavnikov sedanje opozicije Jugoslavije soglasno sprejeta.

"Klub kmetško - demokratske koalicije kot predstavnik vsega hrvatskega naroda in onih delov srbskega in hrvatskega naroda, ki so se z njim združili v skupni borbi za enakost in ravnopravnost in za pravice kmečkega naroda, je na svoji seji v hrvatskem saboru v glavnem mestu Hrvatske v Zagrebu dne 1. avgusta 1928 ugotovil:

1.) Dne 1. novembra 1927 je bila ustvarjena Kmečko - demokratska koalicija s ciljem in namero, da potom legalne borbe v parlamentu izvojuje izpremembo sistema in ustave v tem smislu, da se zagotovijo in zagotovijo vsem takozvanim prečankim krajem enakost in ravnopravnost s Srbijo.

2.) Sistem hegemonije, priti- anjen zaradi borbe Kmečko - demokratske koalicije ob zid, se je poslužil organiziranega zločina dne 20. junija 1928, da bi preprečil vse zakonite borbe Kmečko - demokratske koalicije in s tem je obnem omejočil Kmečko - demokratski koaliciji, da s parlamentarnimi sredstvi potom Narodne skupščine nadaljuje borbo za svoje idealne cilje.

3.) Prva njena posledica strel- ov na hrvatske narodne poslan- ce dne 20. junija 1928 je bila ta, da so poslanci Kmečko - demo- kratske koalicije zapustili beo- grajski parlament, v katerem jim je na ta, v zgodovini narodov brezprimerni način, bilo onemo- gočeno delovanje, in prekinili svoje odnose s strankami, ki predstavljajo današnje srbijsko hegemonijo, ki je dovedla do katastrofe v Narodni skupščini.

4.) V nasprotju s tem predlo- gom in s pomočjo nekaterih pre- čanskih strank, ki zlorabljajo vero v politične svrhe, je bila po- novno sestavljena hegemonisti- čna vlada srbijskih strank, ki je sklicala sejo Narodne skup- ščine, v kateri je bilo izvršeno strašno umorstvo z namenom, da ta skupščina nadaljuje delo in sprejema zakone za vso drža- vo in za hrvatski narod še pose- bej brez njegovih zakonitih predstavnikov, katerim ni v tej skupščini zajamčena samo svo- bodna beseda, temveč niti živ- ljenje.

Ugotovljajoč ta dejstva, je Kmečko - demokratska koalicija sklenila:

1.) Da okrnjena Narod. skup- ščina, sklicana na zgodovinski dan 1. avgusta 1928 v Beogradu, ni pooblaščen sprejemati sklepov za vso državo. Vse skle- pe, ki bi bili sprejeti, zlasti pa finančne obveznosti, ki bi jih na- ložili narodu, proglašamo za ni- čevne in neobvezne za prebival- stvo prečanskih krajev, ki ga predstavljamo in za hrvatski nar- od še posebej.

2.) Ugotovljamo, da sta kra- ljevini Hrvatska in Crna gora in vse narodne individualnosti, ki so zastopane v Narodnem Ve- ču, prostovoljno vstopile v drža- vno zajednico s kraljevino Srbijo, ne da bi se pri tem odrek- le svojim zgodovinskimi držav- nim in narodno - političnim in- dividualnostim in korist kate- rokoli druge izmed združenih po- krajaj, temveč samo v korist drža- vne skupnosti SHS in da sta

RAZNO IZ JUGOSLAVIJE.

(Ljubljana.)

Ljubljana, 2. avg.

Lovro Klemenčič iz Ljublja- ne se je ponesrečil. Odšel je tja, odkoder ni izhoda. Zanimiv tip je bil. Najpreje: nacionalen student, solunski dobrovoljec, vojak z dušo in telesom za Jugoslavijo, potem najhujši boljševik-komunist, ki so ga co- lo v Macedoniji izvolili za po- slanca; kot komunist je hotel razbiti državo, za katero se je bojeval kot — dobrovoljec. — Skregal se je s komunisti in od- šel je k načelom pšenične valu- te g. Bernota. Čudna je pač usoda.

V Jugoslaviji vlada precej huda suša, ki je za nekatere kraje zelo škodljiva, za druge (močvirnate) pa ugodna. Le- pih solčnih dni so veseli zlasti lastniki hotelov v letoviščih (na Bledu, v Bohinju, v Slatini in ob morju) in gostilničarji. Če je vroče, ljudje veliko popijejo. Vsaka pijača je pa "kšeft".

Kljub velikim tropični vročini delamo "politiko". Nekateri v Beogradu, drugi v Zagrebu. O- boji pa pozabljajo na življenjs- ke interese prebivalstva, ki ho- če, da se povzdigne gospodar- stvo trgovine in obrt. V Beo- gradu hočejo srpsko hegemoni- jo "v Zagrebu pa — hrvatsko, v Ljubljani pa — klerikalno. Dr. Korošec je sedaj "kapo". V tej hudi vročini je res najboljši tisti, ki ima širok — talar.

Korošec nima večine. Novi ministri predsednik je na seji dne 1. avgusta doživel hudo razočaranje. Bilo je prisotnih le 120 poslancev od — 315! Ab- stinirali so poleg KDS še zem- ljoradniki, Pašičevci in socija- list Peteljan. Grdo je gledal dr. Korošec in temne misli so mu rojile po glavi. Vzdihoval je: to je početak mojega konca.

Od 1. do 8. avgusta je v Slo- veniji čas selitve. Pomanjka- nje stanovanj se brdsko občuti. Ljudje se morajo izseliti; mno- gi pa ne vedo kam. Stanovanja so draga; nova stanovanja v Ljubljani stanejo: 1 soba in ku- hinja Din. 400.—, dve sobi in kuhinja 500 do 600.— Din. pa tudi Din. 900.—, tri sobe in ku- hinja od 1000 do 1.500.— Din., štiri sobe in kuhinja Din. 2.000 in več. Zasluzki pa so stari, če ne še vedno manjši. Čas selitve je hud čas. Že včasih so rekli: "trikrat preseliti ali pa enkrat pogoreti," to je vseeno.

Bled je poln letoviščarjev. Postal je kopališče prvega reda. Največ se nahaja v njem Židov, ki so najbogatejši. "Naših" lju- di ni, ker ti gredo samo na otko k Mariji, kjer zvone za srečo. Židje se jim smejejo, češ, le zvoni- te, mi jo že imamo — namreč polno mošnjo.

Lepe naše gore od Grintovca do Triglava imajo vse polno ob- skovalcev. Drzni turisti pleza- jo po navpičnih skalah in strmi- nah. Nesreč letos ni — le ena mladenka je padla 20m globoko, ali je imela srečo v nesreči; bo ozdravela brez vsakih posledic.

Naši ameriški izletniki se pa v stari domovini veselo dopusta in primerjajo nove navade s starimi. Nekje izpade to pri- merjanje v prilog starim, nekje v prilog novim. Sicer pa: ka- kor se kdo navadi, počuti in ob- čuti. Skoro vsak po svoje — Precej izletnikov je posetilo do- lenjske Toplice, kjer se zdravi revmatizem: Voda v teh Topli- cah je zelo dobra. Vroča je do 40% — kopljejo se na vrele. Pomaga in olajša bolečine, ki niso majhne. Poleg teh Do- lenjskih Toplic se hodijo kopat revmatikarji v Cateške Topli- ce blizu Brezice in v Smarjetu pri Novem mestu. Dolenjska je bogata na zdravilnih vodah.

Turneja zagrebškega gledali- šča po Južni Ameriki. Članom zagrebškega gledališča, da naj se sestavi primerna skupina, ki bi go- stovala v Južni Ameriki. Turne- jo bi omogočili in financirali ne- kateri člani ameriško - Hrvat- skih bogatašev rodbin Petrino- vič iz Baburice iz Antofagaste ter Mihanović iz Buenos Airesa. Člani zagrebškega gledališča bo- do seveda z veseljem sprejeli ugodno ponudbo; kdaj se bo tur- neja vršila, pa za enkrat še ni znano.

Naši "ulični trgovci" velemesi

Majhni "ulični trgovci" (street merchants) spadajo med najmlajše otroške delavce. O njih je federalni otroški urad nedavno obelodanil obširno študijo. Dani zakoni predpisuje- jo čim dalje višjo starost za o- troke, ki delajo za zaslužek v ve- čini raznih strok, je iz poročila tega urada razvidno, da je pro- dajalec časopisov v mestih ostal enako mlad in majhen, kajti ena desetina in celo dve petine vseh prodajalcev časopisov v oamih mestih še ni dovrnila sta- rosti deset let.

Podatki te preiskave izpodbijajo splošno domnevo, da so ti otroci navadno zanemarjene si- rote ali edina podpora obdvoletni materi in da mlajši prodajalci časopisov prinašajo domov naj- večji del svojega zaslužka.

Osmerca mest, kjer se je ta preiskava izvršila, so: Atlanta, Ga., Columbus, O., Newark in Paterson, N. J., Omaha, Neb., Wilkes-Barre, Pa., Troy, N. Y., in Washington, D. C.

Preiskava se nanaša na več tisoč otrok. Svoje informacije je preiskava dobila od samih otrok, od šol, od mladinskih so- dišč in od družin. Ugotovilo se je, v kakih razmerah otroci živijo doma, da se preiskujejo gospodarske potrebe družin in naziranja staršev glede tega po- slia. Ostale informacije so dali časopisni agenti in upravitelji raznih novinarskih podjetij.

Večina izprašanih otrok ni trdila, da je njih resnična go- spodarska potreba prignala k prodajanju časopisov. Večina so otroci živeli v precej u- dobnih stanovanjih, kjer sta živela oba roditelja otrok in je bil oče glavni vzdrževatelj dru- žine. Največji odstotek otrok, ki so izjavili, da prodajajo ča- sopise, ker jim je treba zaslužka, je znašal le 28 odst. izmed vseh otrok. Najvišji odstotek bil je v tem mestu in tudi tam otrok pa, ki so dajali ves zaslu- žek svojim staršem, pa je znašal le 11 odst. Manj od polovice dečkov v vseh teh mestih razun enega in celo le dve tretini v dveh izmed teh mest prodaja časopise, ker jim je do zaslužka, včasih zaslužek za svoje osebne stroške.

Pomanjkanje prostora za igranje in otroško zabavo je glavni vzrok, zakaj otroci lažejo dela kot ulični prodajalci. To okoliščino so poudarjali z izja- vami kot "nimam kaj drugega delati," "vsj drugi dečki to de- lajo" ali "vsi pravijo, da je do- bro prodajati časopise."

V vseh mestih se je izkazalo, da zaslužek raste s starostjo dečkov. Dognalo se je, da od 11 do 21 odst. prodajalcev ča- sopisov je v starosti pod 10. letom. V vsakem mestu so našli otroke, stare 6 in 7 let, ki prodajajo ča- sopise, in v enem mestu celo o- troka petih let, dasi vsa ta me- sta imajo zakone, ki predpisu- jejo, da mora biti deček najmanj 10 let star za prodajanje ča- sopisov, in se eno mesto nahaja v državi, kjer državni zakon pred- pisuje starost najmanj dvanaj- stih let. V večini mest so dečki, 14 in 15 let stari, zasluževali dva in trikrat več kot dečki, sta- ri 10 in 11 let.

Dasj prodajanje časopisov ne ovira pohanjanja šole, se je ven- darle dognalo, da dečki, ki pro- dajejo časopise, nimajo časa za potrebno okrepčavo, za priprav- ljanje šolskih nalog niti za dru- žinsko življenje.

V manjših mestih ni najti vseh onih zlih okoliščin, ki evo- tejo v slovitih "news alleys" velemesi, in razmere, ki prevla- dujejo v razpčevalnicah ča- sopisnih podjetij, so različne. Ven- darle ravno v teh "distributing rooms" je najti dostikrat tip ljudi, od katerih deček se uteg- ne naučiti iz prve roke narečja, filozofije in tehnike potepuha in lenuha ali celo tatu, kvartopira in moralnega pokvarjenca.

Na osnovi svoje preiskave pri- naša Children's Bureau do za- ključka, da bi se dečje prodava- nje časopisov moralo regulirati enako, kot se regulirajo druge stroke otroškega dela. Children's Bureau naglašja, da je v evropskih mestih najft

jako malo dečkov, ki prodajajo časopise, ker se s tem poslom bavi starejši moški in ženske in invalidi ali pa se časopisi pro- dajejo s stojnic in rednih pro- dajalnic. Trebalo bi odrediti za- dosti visoko minimalno starost, v kateri smejo dečki prodajati, kajti okoliščine so take, da je ta posel škodljiv otrokom 14 in 15 let, kamoli ne onim 10 in 11 let. Kjer prodajanje časopisov s strani otrok ni prepovedano, marveč regulirano, bi se moralo pa prepovedati prodajanje po- noči in za časa šolskih ur. Ako se odredi, da je 6.30 zvečer naj- kasneje, do kdaj smejo dečki prodajati časopise, bi bil vzlet v poštev največje prodaje in otroci bi mogli iti domov, dokler je še svetlo po zimi. Zjutraj naj bi bil najranjši čas ob 7, kar bi dajalo dečkom zadosti časa za spanje.

Organizacije prodajalcev ča- sopisov, ki se osnujejo na na- čelu samouprave, so dokazale, da morejo znatno prispevati k uveljavljanju regulacij. Izku- snje takozvanih newsboys repub- lik v Milwaukee in Bostonu so vzorne, ker so dokazale, da taki klubi pod pravim vodstvom več vplivajo konstruktivno na de- čke, kot katero drugo ardestvo.

Preiskava ni našla ničesar, kar bi govorilo proti dostavlja- nju časopisov na dom, razun ako radi tega dečki spijo pre- malo, ko gredo na delo v ranih urah. Povrh tega so dečki, ki dostavljajo časopise na dom, navadno iz boljših družin, ki boljše poznajo ameriško življe- nje in znajo zaščititi otroka pred zlorabo. Razmere dokazujejo, da za te otroke ni treba tako strogih regulacij kot za poulič- ne prodajalce časopisov.

FLIS.

OGROMEN VAL JE POBRAL ŠTIRINAJST MORNARJEV S KROVA.

Vsi so utonili.

Panama, Panama. — Ko je parnik "W. S. McKanney" pri- plul sem iz Seattle, se je izvedelo za tragedijo, ki se je odigrala na odprtem morju in v silnem viharju.

Dne 8. avgusta je bil silen vi- har, ki je bil tako močan, da ladja ni več ubogala krmila. Si- len val je zadel ladjo in pobral s krova ves tam naloženi les in ga odnesel v morje. Z lesom vred je val odnesel tudi pokrov nad magazinsko odprtino.

Pozvani so bili vsi mornarji na krov, da pokrijejo znova ma- gazinsko odprtino.

Ko se je moštvo trudilo, da pokrije magazinsko odprtino, je prihrumel drug val in odnesel štirinajst mornarjev v morje. Vsi so utonili.

Parnik "Nelson" je dospel isti dan tudi v luko. Tudi ta parnik je bil v viharju in na njem je bila opaziti škoda, ki mu jo je napravil vihar, a mornarja ni nobenega izgubil.

Nihče ni popoln.

— Ali prideš zvečer v kavar- no? — vpraša prijatelj svojega kolego. — Karte vrziva za kra- tek čas.

— V kavarno sicer pridem, toda igral ne bom.

— Kako to? Kaj ne igraš?

— Še svoj živ dan se nisem dotaknil kart.

— Tega ti ne verjamem. Vem, da rad piješ, plešeš najnovejše plesne in zahajajš v bar. Ne morem si toraj misliti, da ne bi igral.

— Kaj se čudiš? Noben človek ni popoln.

4 1/2% OBRESTI

plačuje na denarne vloge

Prudential Bank

(Zakrajšek & Cesar)

455 W. 42nd St.

New York, N. Y.

To je sedaj državna (State) banka ter ima \$175,000.— glavnice in rezerve. O nje- ni zanesljivosti toraj ne more biti dvoma.—Poslu- žujte se je!

ZELEZNIŠKI SPALNI VOZOV I DRUGEGA RAZREDA V FRANCJI.

Cunardova linija je bila ob- veščena od International Wagon Lits družbe, da je ista vzpostavi- la v Franciji spalne vozeve drugega razreda. Po tej novi u- redbi bo omogočeno potnikom, ki kupijo železniški vozni listek drugega razreda, da si z malim doplačilom nabavijo prostor v izvršnih spalnih vozeh Wagon Lits družbe. Vse podrobnosti o tej novi uredbi se na zahtevo do- be pri vseh regularnih zastop- nikih parobrodskih družb.

Nobenega dvoma ni, da bo mnogim štetaljem s tem zelo ustrezno, ker dosedaj so imeli le potniki prvega razreda to u- godnost, da so si lahko oskrbeli spalni voz International Lits družbe. Cunard linija upa, da bo s to novo uredbo postala praga mimo Cherbourga in Havra še bolj privlačna. (Adv.)

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slo- venke mladine!

NORTH SHORE

Pripravna pot v Milwaukee Racine-Kenosha Zion - Waukegan

Zakaj se ne bi podali na pot s svojo družino, in obiskali te kraje? Brzovlaki North Shore proge odhajajo z Adams in Wabash postaje v Chicagu vsako uro v Milwaukee, Racine, Kenosha, Waukegan in North Chicago. Drugi brzovlaki odhajajo iz Chicaga še pogosteje v

Kenilworth	Highwood
Winnetka	Fort Sheridan
Hubbard	Lake Forest
Woods	Lake Bluff
Glencoe	Great Lakes
Ravinia	Zion
Highland	Mundelein
Park	Libertyville

Poljte se tem potom in tako se izognete prenapolnjenih cest. Cena je nizka. Vzemite Rapid Transit "L" vlak naravnost do bližnje postaje North Shore proge. Na južni strani mesta je šest (šest) različnih postaj, poleg postaje ki se nahaja na 223 South Wabash (Wabash and Adams), in postaje na Grand Ave., Wilson Ave., ter Howard St. Pokličite na telefoni Central 8280, za pojasnila glede kretanja naših vlakov.

Avtomobilska zveza s podeželskimi kraji

Redna avtomobilska zveza se vzdržuje s postaj North Shore železnice v Waukeganu in Libertyville, v sledecih krajih:

Fox Lake	Antioch	Lake Zurich	Wauconda
Channel Lake	Lake Villa	Woodstock	Gurnee
Melrose	Deerfield	Northbrook	Techny

Is Kenosha se vzdržuje avtomobilska zveza s Powers Lake, Silver Lake, Padlocks Lake, Twin Lakes in Lake Geneva.

Chicago North Shore & Milwaukee Railroad Co.

Proga poslužbe

STARI TIČ

Paul Keller. — J. Pucelj.

Stari Tič je bil krčmar ob ogljarski cesti. V starem času je bila ogljarska cesta življenja polna pot; prihajali so zovoli globoko iz dežele gori, da bi dobili v gorovju oglja in noben voznik ni pozabil ugasiti svoje žeje v samotni ležeči gostilni ob cesti. Novi čas je prinesel železnice in velike državne ceste in stara deželna cesta je zasamevala.

tegične naloge; zakaj bil je kot ljubjak preveč poznan, da se ne bi pazili pred njim vsi kalinji. Stari Tič je bil v vojski z vsi okolice. Bila pa je vesela vojska, in da bi kaj več dosegel kot krotot, ni bilo staremu Tiču mar. Tič je ostal do svoje visoke starosti infant terribile; in njegova mala ženica, ki je tiho, fino in mično hodila zraven njega, ni vse svoj živ dan prišla ven iz zmahevanja z glavo nad svojim možem.

Mnogo burk Tičevih je bilo čudovito otročjih. Nekoč — Tič je bil takrat že šestdeset let star — se je ustavil pri njem posten krojaček. Krojač je fino in prilično nosil za ušesa par novih čevljev, je postavil čevlje v kot in se vsedel k mizi. Pripravoval je, da se jutri poroči in si je zato kupil v mestu te lepe čevlje iz jelenjega usnja. Njegova nevesta je iz boljše družine, bo prinesla celo dve beli posteljni preobleki s seboj v zakon. Medtem, ko je krojač še obdržal in se zabaval z malo gospo Tičevo, je šel Tič ven, prišel spet noter in si je dal, ne da bi kaj zbadil v oči, opravka s poročnimi čevlji krojačevimi. Dva dni pozneje je zapala mlada krojačeva žena v sosedni vaši svoji prijateljici Joka, da se je v svojem možu strahovito prevarala. Da je nečeden, da si ni niti pred svojo

svatovo umil nog. Njene dragocene bele preobleke so popolnoma uničene. Kako nesrečna žena je. Ko je Tič to slišal, je rekel: "Dosti dobrih šal je na svetu; izmed vseh najlepše pa se dajo napraviti s sajami od borovine." Pol skatije jih je bil stresel krojaču v vaak čevljev. Zvečer pa istega dne, ko je Tič gledal skozi okno kakor lisjak iz svoje luknje, je zagledal od daleč sem prihajati krojača in takoj je slutil, da bo hud obračun. Mahoma je začel delovati stroj za burke v njegovi glavi, in ko je krojač, prihajajoč od jezice prišel, je bil Tič oborožen. Pustil je, da je najprej poročni zakonec dal duška svoji jezici in bolest, potem je zmajal z glavjo in rekel z mlo resnobno: "Ne vem, zakaj pridete ravno k meni. Vendar ni na svetu bolj ničvredne zlate, kakor so čevljarji k pobje in jaz bi stavil, da ste svoje čevlje kupili od čevljarja." Krojača je vzela nova luč. "Seveda," je kričal presenečen: "oni falotje so morali biti. Eden se je smejal, ko sem službo zavaroval skedenj zunaj na polju. On pa ni nič ovadil. Enkrat samo, ko je videl krojača, je zmajal z glavjo in rekel otožno: "Ta človek nima nobenega humora v sebi!" — Tak je bil stari Tič. Komaj če je bil kdo v vsem okolju, da mu ne bi kdaj ponagajal. Večkrat ni povsem gladko iztekel, kakor v priliki, ki smo jo slišali; dvakrat je bil celo točen in ga obložili z mlo kaznijo, enkrat zaradi dejanskega razhajenja in oškodovanja na trgovini, ker je bil nekemu potujočemu "umetniku", ki se je bil pri njem ustavil, z ovtjimi škarjami nesramno odstrigel krasne dolge lase; drugič zaradi grobe samopušnosti, ker je v mestnem in okrožnem listu anoniral "ljudstvo zelo razočarajočo veselje" in jih je s tem veliko prikljal, na "praznik" pa je na svoja večna vrata nabil letak, ki je nosil napis: "Tičeva gostilna ostane zaradi slabe volje poslastnika zaprta." Tedaj je bil tudi eden med mnogimi, ki ni "imel nič humora v sebi," in ga je naznanil. Obravnava je bila zelo smešna. Ljudje so se trgali za prostore v poslušavnici kakor pri kakem senzacionalnem procesu. Obtoženec je samo z napoj prikritim rezanjem svoje dejanje akcesno priznal in sodnik ga je obložil — tudi s samo na pol prikritim rezanjem — z globo 30 mark. Tič bi bil za veselje, ki ga je imel, ko je gledal skozi stredo okence doli na gručo ljudi, ki so stali pred njegovimi zaklenjenimi vrati, rad plačal 300 mark in je slavil sodnika, da je pravičen in pošten mož. Ena edina je bila, s katero ni Tič nikdar uganjal burk — to je bila njegova mala, tiha žena. Ta je imela za kmetico fino naravo in je imela krotak obraz, ki se je zdelo, da vedno prosi odpuščanja za burke svojega moža. Tič je ljubil svojo ženo nad vse na svetu. V tej globoki, srčni ljubezni je tudi koreninila neveljiva roža njegove mladostne sveže prešernosti. Večkrat, če se je kaj malega kujala, jo je prijel krog nežnega pasu in jo zavrtel v plesu. Zraven je pel s tihim, nežnim glasom: Priserčkana pod streho trt, poslušaj mojo pesmico — In tedaj ga je srečna pogledala. Zakaj med zvoki tega starega valčka ga je spoznala, ki je bil tedaj najzaljši in najveselejši dečko. Ko je bil Tič star 63 let je ponesrečil. V sosedni vaši je skrivaj prislonil lestvo na kovačovo hišo in je svojemu staremu prijatelju z desko zakril dimnik, da je bila kovačnica polna dima. Ko pa je splezal z strehe, je Tiču izpodletelo, in si je zlomil nogo in roko. Od tedaj je delal svoje burke le še na ravni zemlji. Starega Tiča so vsi ljudje okolice, s prav malimi izjemami, zelo ljubili. Ni bilo bolj postrežljivega, za pomoč pripravljenejšega moža kot on, in njegove šale, ki jih z modro pravičnostjo nikdar ni koncentriral samo na eno daritveno jagnje, ampak jih je pustil, da so šle po vrsti okrog, so mu prinášale poleg trenutnega srda posameznih potegnjemih,

vedno škodoželjno pohvalo stoterh. Ko je bila tedaj prišla štiri-deseta obletnica njegove poroke, so sklenili nekateri njegovi prijatelji, da ga bodo obdarovali. Dolgo so gruntali, kako bi napravili, da bi bilo prav veselo in dobro, in so končno prišli na lepo misel. Bilo je globoko v noči med drugo in tretjo uro. Tedaj se je bližalo samotno ležečemu Tičevemu domovju deset mož. Dva izmed njih sta nesla velik zagrnjen zavoj. Ko so prišli na dvorišče, je eden izmed mož potolažil psa s kostjo, ki jo je bil prinesel seboj; potem so se splazili vsi k spalnici Tičevi, ki je bila v pritličju, razvili zavoj in so postavili na široko okovno polico spalnice nov gramofon. Pol minute pozneje je zadonela koračnica. Može so se smejali in so ploskali z rokami. Tedaj se je zastor odmaknil, okno se je odprlo in glava Tičeva se je prikazala. Mesec mu je svetil v obraz; bil je zelo blede. "Otroci," je rekel z do smrti žalostnim glasom, "ne delajte danes nobenih šal, žena mi je umrla." Cutili so, da resnico govori in vsi so se globoko prestrašili. — Zvečer, ko se je bilo poslovilo solnce, je bila naenkrat po čisto kratki slabosti zaspala. Stari Tič je trdno naslonil glavo na okovno steno. Eden od mož je potolažil, da pridejo ravno zdaj v tako nepravdi čas s svojo dobrohotno šalo, toda Tič je odgovoril: "Če bi bila šivala, bi bilo to zelo lepo veselje." Potem je pogledal na gramofon in vprašal: "Imate morda tudi "Priorčekano pod streho trt" na tisti stvarici?" Rekli so, da, da so to nalahč posebej naročili, ker je njegova najljubša pesmica. Tedaj je stari Tič slišal, da je morajo zaigrati. Zaigrali so jo. Tedaj je šel stari Tič proč od okna v temni kot k mrtvaški postelji svoje preljube, prišel pa je brž nazaj in rekel možem zuna: "Otroci, malo se je naasmehnila; vesela vas je!" Ko pa je bil to izrekel, je stari šaljivec bridko zajokal.

Prisrečana pod streho trt, poslušaj mojo pesmico — In tedaj ga je srečna pogledala. Zakaj med zvoki tega starega valčka ga je spoznala, ki je bil tedaj najzaljši in najveselejši dečko. Ko je bil Tič star 63 let je ponesrečil. V sosedni vaši je skrivaj prislonil lestvo na kovačovo hišo in je svojemu staremu prijatelju z desko zakril dimnik, da je bila kovačnica polna dima. Ko pa je splezal z strehe, je Tiču izpodletelo, in si je zlomil nogo in roko. Od tedaj je delal svoje burke le še na ravni zemlji. Starega Tiča so vsi ljudje okolice, s prav malimi izjemami, zelo ljubili. Ni bilo bolj postrežljivega, za pomoč pripravljenejšega moža kot on, in njegove šale, ki jih z modro pravičnostjo nikdar ni koncentriral samo na eno daritveno jagnje, ampak jih je pustil, da so šle po vrsti okrog, so mu prinášale poleg trenutnega srda posameznih potegnjemih,

Prijateljici. — Torej Nežka, ti se vendar le poročiš z Janezom. Misliš sem, da je to samo navaden flirt. — Saj to je on tudi mislil. Stražnik in reporter. V mestu je izbruhnil požar in stražnik je napeljal vse sile, da zadrži množico radovednežev na primerni razdalji. — Niti koraka ne smete naprej. — je zakričal na mladeniča, ki se je prerival h goreči hiši. — Oprostite, toda jaz sem reporter in moram opisati požar. — Nikar se ne trudite, jutri boste itak vse izvedeli iz novin, — ga je potolažil stražnik. Zna si pomagati. Srečata se dva znanca. Prvi pravi: — Ali se ti ne zdi, da je življenje dolgočasno? — Niti najmanj. — Kaj se ti ne dolgočasi? — Nikoli. — Kaj pa počenjaš, da ti ni dolgočasno? — Druge dolgočasim.

ZASTAVE

regalije, prekrasne in trakovne, dalje, prave glave Victor plošče v vsak fenišk. Ure, diamante, prstane, verige, itd. V trgovini nad 29 let. Cene zmerne, postrežba točna. IVAN PAJK 24 Mala St. Cosmango, Pa.

Table with shipping schedules for various routes (Paris, Hamburg, etc.) and dates.

PRUDENTIAL BANK (Zakrajsek & Čelark) 455 West 42nd Str. NEW YORK, N. Y.

Ali želite znati pravilno pisati in štiti angleško? Naroči "Slovensko-angliško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj književna matiča S. N. P. J.

ZNIZANA CENA KNJIG - KNJIŽEVNE MATICE S. N. P. J. AMERIŠKI SLOVENCI - izvrstna knjižna zbirka, vsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane \$3.99. SLOVENSKO-ANGLIŠKA SLOVNICA - zelo popolna in lahko razumljiva knjiga za slovenske angleščine, s dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo \$1.49. ZAKON BIOGENEZIJE - temeljni naravni zakon in splošni zakon, knjiga iz katere samostojno črpate mnogo znatov na telesno in duševno zdravje, stane samo \$1.49. FATE MALAVENTURA - v KARABTU - zanimiva povest iz življenja ameriški frančiškancov, in delovnih rejca, izvrstno spopolnjena s slikami, stane samo \$1.49. KAJDALCI - resnična povest in prava ilustrirana doolja skritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki, stane samo \$1.49. JIMMIE HIGGINS - krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poljudni je Ivan Molek, stane samo \$1.49. ZAPISNIK S. REDNE KONVENCIJE S. N. P. J. 1922 strani mehko vezana, stane samo \$1.49. "ERETICA" - drama v treh dejanjih s prologom in epilogom - mehko vezana, stane samo \$1.49. "INFORMATOR" - knjižica z vsami potrebnimi podatki o S. N. P. J. - zelo pripravljiva za štano - stane samo \$1.49. Vse knjige skupaj v eni volitveni za \$7.99. Pišite poje na: KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J. 2857 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Ob oltarju

E. Werner: Ob oltarju. S težkim vdihom je ispregovoril Ranek: — Ne bova se prepirala o preteklosti, — je rekel odločno, — kajti sedanost je resna dovolj. Ti si pozvan nazaj v samostan? — Da. — In se boš odzval temu pozivu? — Pozivu mojega opata? Gotovo! Grof je razburjen pristopil korak bliže: — Ti ne smeš nazaj, ped nobenim pogojem! Ali ti moram šele jaz povedati, kaj te tam čaka? Vidi se, da nisi bil dovolj dolgo menih, da bi vedel, kakšnega maščevanja je zmožen samostan, kakšnega maščevanja je zmožen moj brat. In ti si jih strašno razdražil, Bruno! Zalučal si jim bojno rokavico v obraz, in tega ti ne morejo pozabiti! Mladi pater je prekrizal roke na praih, ne naslonil na kamenito znamenje ter upri svoje oči v grofa: — In kaj zahtevate od mene, gospod grof, da stirim? Ali morda želite, da se temu pozivu javno uprem, pa naj pride, karkoli? Grof se je naglo ozrl okoli sebe; Bogomir je bil dovolj oddaljen, da ni mogel slišati niti besedice pogovora, vendar je postal grofov glas septajoč, ko je dejal: — Ne! Tebi preostaja samo eno: beg! Nagel, neodločljiv beg — v tujo deželo, če te trba; — za trenotek je umolnil in nato s tečkim vzdihljajem pristavil: — In če treba, tudi v drugo — konfesijo (verzoipoved). Benedikt se je zdrnil. — In to mi priporočate vi, grof Ranek? Brat mojega premeta, glavar starega, strogo katoliškega rodu, ki je še od pamtiveka videl veliko čast v tem, da je bil imenovan steber cerkve? Tak nasvet mi dajete vi? — Če ti ga dajem jaz, ti mora biti iz tega razvidna veličina nevarnosti, v kateri se nahajaš, — je odvrnil grof. — Koliko me je stalo, da sem prišel do tega sklepa, tega si ne moreš misliti, Bruno, toda v tem je edina rešitev in za to mi ni nobena cena previsoka. Začuden in nezaupen je Benedikt odstopil za korak. — Preden nadaljujeva, gospod grof, bi vas prosil, da mi pojasnite svoje nenavadno zanimanje in sočustvovanje nad mojo usodo! — je vprašal poizvedujoče. — Ze nešteto krat sem se vpraševal, kakšni nagibi vas morajo voditi pri dolgoletni skrbi zame, tujo siroto, toda nikoli nisem mogel najti pravega odgovora. Zdaj pa, ko hočete izrtvovati tej skrbi svoje lastno prepričanje, ko hočete meni na ljubo prelomiti s starimi in svetimi tradicijami svoje rodbine, se mi zdi, da imam pravico do tega vprašanja in odgovora, za katerega vas nujno prosim! — Izvedel boš, kar želiš! To je bilo sklenjeno že prej, preden sem prišel sem, in zgoditi se mora, preden odidem! Toda, prej mi še odgovori: — ali boš pobegnil? — Ne! — Bruno, rotim te! — — Jaz ostanem! Ranek je naredil nervozno kretajo. — Ta nesrečna trma! Ze sam na sebi sem jo tolikrat — — tedaj se je mahoma prekinil. — Co mu se nočeš poslužiti sredstva, katerega ti nudim? Saj sem ti vendar povedal, da je to edino sredstvo, ki ti preostaja! Benedikt se je ponosno vzravnaval: — Ker mi to prepovedujeta moja vest in moja prisega! Opat je lahko napram meni neusmiljen do grozovitosti. Iz nizkih, zasebnih nagibov ne bo naredil ničesar, kar pa odloči v imenu reda, temu se moram ukloniti. Položil sem ono

nesrečno prisego pred oltarjem, in dasi mi je že davno postala v kletev in pogubo, prelomiti je ne morem! Z isto pravico bi se potemtakem lahko tudi mož odtrgal od žene, kateri je prisegel zvestobo, z isto pravico bi bila zlomljena vsaka prisega, raztrgana vsaka vez, ki združuje človeštvo v medsebojnem zaupanju in ljubezni. Kaj naj bo na svetu še sveto, če nista več sveta oltar in prisega! In, če moram svojo prisego poplačati s svojim življenjem — jaz ostanem! Benedikt je govoril s prepričanjem in gorečnostjo, kakor takrat pred zbranimi romarji, toda na grofa so imele njegove plamteče besede vse drugačen vpliv. Stal je tu kot oboje-nec, oči uprta v tla, ustnice tesno stisnjene. Benedikt si je pogladil čelo ter se tesneje zavil v plašč, ki mu je med njegovim plamtečim govorjenjem zdrknil s pleč. — Sedaj vam je znan moj sklep, gospod grof, in ta je nepreklicen. Zdaj pa prosim od svoje strani za objubljenje pojasnilo. Počasi je dvignil grof svojo glavo ter upri oči v Benedikta; v njegovih očeh se je zrcalila bolest, sramota in obubna grenkoba. — Prosim! — je ponovil Benedikt. — Ne! — je dejal grof zmolčko. — Ne zdaj! — Toda, saj ste mi vendar objubilil — — Nikdar in nikoli! — je zaklical grof strastno. — Povem ti, da ne boš nikoli izvedel, vsaj iz mojih ust — ti sam si jih zapri. Mladi duhovnik je molčal. Nobenega poizkusa ni naredil več, da bi prodri v tajno, koje zasodetje se mu je naenkrat s tako trdovratnostjo odbilo. Njegovo čelo se je nagubalo, in ledeno je odstopil za korak od svojega pokrovitelja. — Ti vstrajajš torej na tem, da se vrneš nazaj v samostan? — je ispregovoril grof po kratkem premolu. — Jutri večer bom tam. Povejte prelatu, da mu je moč, katero je hotel ohraniti samostanu, za vedno izgubljena, da pa se bom kljub temu spominjal besed, ki jih je isgovoril ob slovesu: Jaz sem vsega zmožen, samo ne — krive prisage! Grof je pobesil glavo in molčal: kaj naj bi tudi rekel? — Slovo je bilo kratko in hladno, vsaj od strani Benedikta. Ranek se je napotil v spremstvu svojega sina, nazaj proti vaši, dočim je Benedikt nadaljeval svojo pot proti romarski cerkvi. Strah in skrb župnika Klemenca nista bila neutemeljena, ker se je bal za svojega mladega duhovnega sobrata, ki je hodil dan na dan po oni nevarni poti v romarsko cerkev. Bila je to samotna in nevarna pot, na kateri je bilo prostora jedva za enega moža, dva bi šle ne mogla korakati vstric po ozki stazi. Desno ob poti se je divgalo pečevje navpično v višino, na levi pa je padalo navpično v globino. Tako se je vila ta steza mimo gorskih potokov in hudournikov do Divjega grabna. Še preden je dospel popotnik do onega mesta, je začul divje šumenje hudournika, ki je dri preko pečin in skalovja na dnu globine. Izgledalo je, kakor bi vulkanska sila razcesnila ogromno pečino v dvoje delov, med katerima je dri v globini hudournik po svoji razdrapani strugi. Na nekem mestu je drtal premo globine majhen, slab mostiček, narejen iz surovega obtesanih brun; na desni strani mostička je bila šibka ograja, katero se je oprjelam popotnik, ki je hotel preko njega. Samo možna dnevna svetloba je padala v to divjo sotesko, in teško bi bilo človeku predstavljati si bolj divjeromantične scenerije, kakor te, ki se je nudila popotnikovem očem s tega mesta. V glavi se je zavrtelo popotniku, če je pogledal dol v brezno, po katerem je dri hudournik, kojega peneče in šumeče vodove se se razbijalo ob ostrih čereh. (Dolje pridovala.)

Tiskarna S. N. P. J. SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, casnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih VODSTVO TISKARNE APELIRA NA CLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojedila daje vodstvo tiskarne Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. PRINTERY 2857-59 So. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL. TAM SE DOBE NA ZELO TUDI VSA USTMENA FOJASNILA